

F.: mmt1

СТАНОВИЩЕ

на професор д.и.н. Витка Тошкова

за научната продукция на гл. ас. д-р МАРИАНА МАЛИНОВА ТИЕН,
единствен участник в конкурса за присъждане на академичната длъжност
„ДОЦЕНТ” в Института за исторически изследвания – БАН

С представените 48 статии, студии и монография (посочвам само тази, в която са изследвани отношенията между РБ и КНР) д-р Мариана Малинова Тиен може без колебание да бъде наредена сред малкото специалисти, изследващи в детайли българо-китайския държавно-политически диалог (особено в сферата на икономиката) и дипломатическите, образователни и културни връзки. Към темата на хабилитационния труд „Българо-китайски отношения в съвременния период”, обнародван през 2015 г. в обем от 611 страници, авторката се ориентира след продължително проучване на историческите особености, характерни за тази далечна азиатска страна. При това тя е изучавала китайски език, специализирала е в КНР и преподавала в центровете по българистика към Катедрата по български език в Пекинския университет за чужди езици и българското училище в Пекин. Ето защо трудът предлага богата информация, съпътствана с добре аргументирани анализи по въпроси от „историографията на българската историческа наука” у нас и в Китай. Задачата да запознае подробно читателя с развитието на китаистиката и българистиката и нейните представители в България и Китай тя изпълнява коректно и изчерпателно. Тази оценка се отнася и до структурата на съдържанието. В следващите пет части (със съответните параграфи) са анализирани историята на отношенията между двете държави след Втората световна война (използва изследванията, направени преди нея, особено това на проф. Й. Баев), инвестиционната политика, интересите в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост, контактите и взаимодействието в духовната сфера (образователен и културен обмен), регионалните връзки (чрез „побратимяване” на десетки български и китайски градове и общини). В тематичните раздели са посочени причините за настъпилата конфронтация между тях и за постепенното „разчупване на ледовете” с постигане на „стратегическото партньорство” и „всестранното сътрудничество”. Наблюденията, които споделя върху живота и заниманията на българската колония в Китай са представени професионално, но също и с откровена симпатия на привързания емоционално към страната и хората български китаист. Не са пренебрегнати и усилията за развитието на китаистиката в България. Специално внимание е отделено на двустранните мероприятия (в Китай и в България) за взаимното опознаване и популяризирането на съответните

култури, създаването на образователни центрове, изучаването на китайски и български език.

Изброените в резюме проблеми, включени в изследването, са проучени подробно чрез издирените публикации на други автори, допълнени или като първични източници на огромен брой интернет сайтове на държавни институции, правителствени и неправителствени агенции, търговски камари, електронни медии, онлайн издания на печатни медии, както и издирената литература и сайтове на китайски и английски език (за повече информация виж „Извори и литература” – 580-611).

За инвестиционната политика на Китай в чужбина, Източна Европа, на Балканите и специално в България д-р Малинова Тиен предлага богата информация, чийто сравнителен анализ показва не съвсем благоприятната позиция на България (в сравнение с Турция и дори с Македония) в приоритетите на Пекин. Тази оценка е откритоена и в заключението на раздел трети (с. 233): „В крайна сметка обаче българо-китайските бизнес проекти в разглеждания период са крайно недостатъчни както в сравнение с останалите от ЦИЕ, така и в стеснените рамки на Балканския контекст. България все още не съумява да извлече максимална полза от това сътрудничество ...”

В подбора на емблематичния интерес попадат и българо-китайските отношения в сферата на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост с акцент върху износа на българско вино в Китай. Но и в тази част заключението на авторката обективно отразява състоянието на сътрудничеството: „... в България все още липсват крупни инвеститорски агропроекти, въпреки шумно прокламираните в пресата „машабни” инвестиционни намерения ...” (с. 311)

Може би най-ползотворно се оказва взаимодействието в „духовната” сфера. Обменът на студенти и учени, на специалисти в различни области, активният живот на българската колония в КНР и на тази в България потвърждава, че взаимното опознаване е направило пробив в сближаването на двете държави и техните народи. В тази зона на безспорен интерес интелектуалната част на българското и китайското общество имат определена заслуга.

Подобна констатация се натрапва преди всичко от съдържанието на монографичния труд, който недвусмислено, с приносите, които прави, нарежда д-р Мариана Малинова Тиен сред българските специалисти (и не само) по история на българо-китайските отношения след Втората световна война и то във всичките им аспекти.

Бих си позволила да препоръчам на авторката при допълване на изследването с още студии и статии (или при ново издание) да обърне внимание на особената държавно-политическа система, създадена в КНР. Съчетаване лидерството на ККП в управлението на страната с частен сектор на „олигарси” напомня твърде много „геополитическия маньовър”

на Дън Сяопин: „интегриране в капиталистическата система на разделение на труда, но не като периферия, а като относително равноправен партньор”. (Вж.: *Н. Стефанов, А. Колева, Китай ...*, с. 271). И дали „една държава – две системи” е валидно само за връщането на Хонконг и Макао или засяга и държавно-политическото и икономическо устройство на КНР с неговата двойственост ? Без да се прекалява с историческите екскурзии, е задължително да се изясни също кое прави Китай феномен – политически, икономически, геостратегически; трябва да се засегне и проблемът за перспективите пред тази държава в глобалния свят на конкуренцията и реконструкцията на блоковите аспирации.

Като окончателно мнение ще повторя, че направените изводи и обобщения (с добавените приложения), както и публикациите по отделни проблеми от развитието на КНР, потвърждават недвусмислено заключението ми, че М. Малинова Тиен е отлично запозната с темата за българо-китайските отношения в съвременния период и оправдават нейната професионална ангажираност не само като учен, но и като преподавател и експерт. Ето защо препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да бъде поощрена гл. ас. д-р МАРИАНА МАЛИНОВА ТИЕН с присъждането ѝ на академичната длъжност „ДОЦЕНТ”.

31 март 2016 г.

В. Тошкова